O‘zbekistonning Yadro fizikasi instituti va yadroviy fanni rivojlantirishda yangi bosqich

2019-yil 21-noyabrda akademik fanda muhim voqea sodir bo‘ldi - O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yadro fizikasi instituti ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo‘llab-quvvatlash chora-tadbirlari to‘g‘risida" gi qarori qabul qilindi.

Ushbu qaror ilmiy faoliyatni, fundamental va amaliy tadqiqotlarni, innovatsion ishlanmalarni yanada rivojlantirish va har tomonlama qo‘llab-quvvatlashga, O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Yadro fizikasi institutining moddiy-texnik, analitik bazasini va kadrlar salohiyatini, shuningdek, yadroviy fanlar, yadro fizikasi va radiatsion texnologiyalarni rivojlantirishga qaratilgan.

Qarorda ta’kidlanishicha, 60 yildan ortiq vaqt davomida Institut dunyo ilmiy hamjamiyati tomonidan tan olindi, yadro fizikasi va yadro texnologiyalari sohasidagi yirik ilmiy markazga aylandi.

Bir necha yillar davomida Institut yadro fanining tegishli sohalarida, shu jumladan:

- atom yadrosi va elementar zarralar fizikasi, yadro nazariyasi, yadrolarning parchalanishi va termoyadroviy fizika, yuqori energiyalar, astrofizika, qattiq jismlarning radiatsiya fizikasi, radiokimyo va boshqa sohalarda;

- radiokimyo, radiofarmatsevtika preparatlari ishlab chiqarish, radiatsiya asboblari va uskunalari ishlab chiqarish, yangi materiallar olish va boshqa sohalarda qo‘llaniladigan yadro texnologiyalarini rivojlantirishda;

- atom energiyasi sohasida ilmiy tadqiqotlarni tashkil etishda dunyoga mashhur ilmiy maktablarni shakllantirdi va rivojlantirmoqda.

Institut noyob ilmiy obyektlarni yaratdi va ulardan samarali foydalanmoqda: VVR-SM tadqiqot yadro reaktori; NG-150 neytron generatori; siklotron U-150-II "Elektron U-003" elektron tezlatgich; gamma-o‘rnatish va boshqalar.

Institut, shuningdek, Yadro tadqiqotlari Yevropa markazidagi Katta Adron Kollayder singari yirik loyihalarda ishtirok etmoqda (CERN, Jeneva).

Radioizotoplarni ishlab chiqarish ehtiyojlari uchun respublika tashkilotlarining radioizotop mahsulotlariga bo‘lgan ehtiyojini to‘liq qondiradigan va uning eksport ta’minotini ta’minlaydigan "Radiopreparat" va "Tezlatgich" MChJ ilmiy-ishlab chiqarish tashkilotlari yaratildi.

Ushbu qarorda Institutni takomillashtirish bo‘yicha maqsadli dastur, ilmiy-tadqiqot ishlarining 2020–2024-yillarga mo‘ljallangan dasturi, Institutning 2021-yilgacha maqsadli ko‘rsatkichlari va Yadro fizikasi instituti tuzilmasi tasdiqlandi.

Institutni moliyalashtirishning asosiy manbalari aniqlandi. Unga ko‘ra, 2020-yil yanvar oyidan boshlab Institut xodimlarining mehnatiga haq to‘lash, bino va inshootlarini saqlash xarajatlari, shuningdek, joriy xo‘jalik sarf-xarajatlarining qoplanishi O‘zbekiston Respublikasi Davlat byudjeti hisobidan amalga oshirilishi belgilab qo‘yildi. Shunday qilib, Institut bazaviy moliyalashtirish tizimiga o‘tadi, bu esa Institut olimlarining yanada samarali faoliyatini tashkil etish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi.

Ushbu qarorning amalga oshirilishi uzoq muddatli istiqbolda O‘zbekistonda yadro fanlari va texnologiyalarining barqaror samarali rivojlanishini ta’minlash uchun yangi qo‘shimcha imkoniyatlarni yaratadi.

Bu qarorning qabul qilinishi O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev tomonidan fanni rivojlantirishga, mamlakatimiz ilmiy jamoalari va olimlarini qo‘llab-quvvatlashga qaratilayotgan e’tibordan dalolat beradi.